

2007REG09
Aan Provinciale Staten
t.b.v statencommissie REG
22 januari 2007

Datum : 12.12.2006
Uw Kenmerk :
Ons kenmerk :
Contactpersoon : A.A. Brombacher
E-mail : anton.brombacher@provincie-utrecht.nl
Doorkiesnr. : 3281

Onderwerp:

Antwoord op 'Motie ecologisch onderzoek'

In het kader van de informatievoorziening treft u hierbij de betreffende stukken aan.

Aanleiding

Tijdens de bespreking van de programmabegroting 2006 door Provinciale Staten op 7 november 2005, is de motie 'Ecologisch onderzoek' aanvaard. Hierin wordt gevraagd om een evaluatie van de nieuwe werkwijze van het ecologisch onderzoek. Deze nieuwe werkwijze is ontwikkeld voor de gegevensverzameling flora en fauna in het landelijk gebied nadat een vermindering van € 100.000 (18 %, Kwatta 2) op het budget Ecologisch Onderzoek en Monitoring in 2005 heeft plaatsgevonden, volgend op een eerdere bezuiniging van ook 18 % (Kwatta 1). De gegevensverzameling vindt nu alleen plaats ten behoeve van wettelijke en prioritaire provinciale beleids- en uitvoeringstaken en is tot een uiterste minimum beperkt.

Om na te gaan of de nieuwe methodiek de meest efficiënte en effectieve wijze van monitoring is, gericht op:

1. het op peil houden van de kwaliteit van de monitoring voor wat betreft de *huidige wettelijke kaders*;
2. het in voldoende mate onderbouwen van en toetsen aan *huidig en toekomstig provinciaal beleid*;
3. het kunnen voldoen aan de eisen die (ook in de toekomst) aan het *provinciale en rijkssoortenbeleid* worden gesteld,

is een evaluatie uitgevoerd op basis van de tot nu toe opgedane ervaringen.

Daarnaast is nagegaan in hoeverre eventuele uitbesteding van aanvullend onderzoek bij de Universiteit van Utrecht tot de mogelijkheden behoort.

Achtergrond

Tijdens de bespreking van de Programmabegroting 2006 door Provinciale Staten op 7 november 2005, is de volgende motie aanvaard:

Overwegende:

- dat de begroting 2006 een vermindering op het budget Ecologisch Onderzoek en Monitoring te zien geeft;
- dat de kwaliteit van de monitoring voor wat betreft de huidige wettelijke kaders op peil blijft;
- dat het de vraag is of in de toekomst ook kan worden voldaan aan de eisen die aan het soortenbeleid (zowel het provinciale- als het rijksbeleid) worden gesteld;

Verzoeken het College:

- Begin 2006 de commissie Ruimte & Groen te rapporteren inzake de meest efficiënte en effectieve wijze van monitoring, gericht op het in voldoende mate onderbouwen en toetsen aan huidig en toekomstig provinciaal beleid, en het kunnen voldoen aan de door het rijk gestelde eisen;
- Zonodig een begrotingswijziging voor te leggen op basis van de uitkomsten van de vorenstaande evaluatie.

Ondertekend door:

ChristenUnie – C.J. van Kranenburg
Groen Links – Jos Kloppenborg
D'66 – R.E. de Vries
VVD – J.L. Damen

Inleiding

Gevraagd wordt om een evaluatie van de nieuwe werkwijze van het ecologisch onderzoek, nadat een vermindering van € 100.000 (18 %, Kwatta 2) op het budget Ecologisch Onderzoek en Monitoring in 2005, volgend op een eerdere bezuiniging van ook 18 % (Kwatta 1) heeft plaatsgevonden. Naar aanleiding van deze bezuiniging hebben wij u bericht (Implementatie Kwatta 2 Monitoring Ecologie, 4 april 2005, cie-nr 2005REG21) dat met het beschikbare budget de eigen gegevensverzameling alleen nog kan plaatsvinden op een uiterst minimum vooral buiten de EHS:

- Buiten de EHS verzamelt de provincie zelf gegevens in het kader van de uitvoering van het streekplan en toekomstige structuur- of gebiedsvisies.
- Binnen de EHS verzamelt de provincie niet zelf actief gegevens omdat de EHS in het streekplan ruimtelijk is beschermd. Alleen aanpassingen in de begrenzing van de EHS vereisen soms aanvullende natuurinformatie (financiering via projecten, bijvoorbeeld project 'Hart van de Heuvelrug').
- Er wordt daarnaast zoveel mogelijk gebruik gemaakt van gegevens verzameld door derden (vooral terreinbeherende organisaties: Het Utrechts landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer).
- De verzamelde gegevens worden opgeslagen in de provinciale Ecodatabank en toegankelijk gemaakt en gepubliceerd via de website 'Buiten in beeld'.
- Indien een interne opdrachtgever voor financiering zorgt, kunnen op aanvraag incidenteel extra inventarisaties worden uitbesteed.

Gegevens die door de provincie Utrecht vóór 2005 zelf zijn verzameld in de gehele provincie (ook binnen de EHS) in een inventarisatiecyclus van 10 jaar, zullen binnenkort verouderd zijn.

Als antwoord op de in de motie gestelde vragen is nagegaan of de nieuwe methodiek de meest efficiënte wijze van monitoring is gericht op:

1. het op peil houden van de kwaliteit van de monitoring voor wat betreft de *huidige wettelijke kaders*;
2. het in voldoende mate onderbouwen van en toetsen aan *huidig en toekomstig provinciaal beleid*;
3. het kunnen voldoen aan de eisen die (ook in de toekomst) aan het *provinciale en rijkssoortenbeleid* worden gesteld.

Evaluatie

1. *Het op peil houden van de kwaliteit van de monitoring voor wat betreft de huidige wettelijke kaders*

Conclusie: Buiten de EHS kan de kwaliteit van de monitoring voor wat betreft de huidige wettelijke kaders op peil worden gehouden.

Om minimaal aan de wettelijke verplichtingen in het kader van de ruimtelijke ordening te voldoen (uitvoering streekplan, opstellen structuurvisies) wordt de natuurinformatie vooral in het landelijk gebied buiten de EHS verzameld. Hiermee kan een beeld van de natuurkwaliteit buiten de EHS gepresenteerd worden (website Buiten in beeld) dat bruikbaar is voor de onderbouwing en toetsing van huidig en toekomstig provinciaal beleid.

De provincie verzamelt nu, met een aangepaste methodiek, alleen natuurinformatie die niet of nauwelijks door derden wordt verzameld. Gegevens verzameld door derden worden aanvullend op de zelf verzamelde data gebruikt. Sinds 2006 wordt het veldwerk t.b.v. de provincie verricht met handcomputers en GPS, waarmee de waarnemingen direct in het veld digitaal worden vastgelegd. Dit betekent een efficiënte wijze van vastlegging en minder risico op fouten bij invoer van de gegevens in de Ecodatabank. Zoveel mogelijk veldwerk wordt uitbesteed.

2. *Het in voldoende mate onderbouwen van en toetsen aan huidig en toekomstig provinciaal beleid*

Conclusie: Binnen de EHS maakt de provincie haar rol van opdrachtgever niet waar: er kan in onvoldoende mate getoetst worden of de aanzienlijke investeringen (ILG) binnen de EHS ook de gewenste resultaten opleveren en er zijn onvoldoende natuurgegevens voorhanden voor het initiëren van provinciaal beleid op het gebied van water en milieu binnen de EHS.

Voor gebieden binnen de EHS wordt nu zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de gegevens verzameld door derden: terreinbeherende organisaties en particulieren. Vanuit de provinciale opdrachtgeversrol is het maar beperkt mogelijk de terreinbeherende organisaties aan te spreken op hun verantwoordelijkheid in het kader van het beheer van de EHS om gegevens te verzamelen. Voor Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten is de afstand tot de provincie groter dan voor het Utrechts Landschap. In het deel van de EHS dat niet in handen is van terreinbeherende organisaties, wordt slechts beperkt natuurinformatie verzameld. Particuliere terreineigenaren verzamelen over het algemeen alleen gegevens als voorwaarde voor de subsidieverlening voor particulier natuurbeheer (Programma Beheer). Dit is onvoldoende als gegevensbron om te oordelen over de kwaliteit van de EHS (inclusief biodiversiteit). Ook het scherp afbakenen van die gebieden met een bijzondere natuurkwaliteit binnen de EHS is op termijn niet meer mogelijk.

Er is al jaren fors geïnvesteerd in de EHS, ook in de provincie Utrecht, om uitvoering te geven aan het nationale natuurbeleid. De investeringen t.b.v. de EHS binnen het kader van het ILG (2007-2013) bedragen ruim 82 miljoen euro (concept bestuurovereenkomst ILG). Daarbij gaat het niet alleen om realisatie van de taakstelling in hectares, maar ook om realisatie van de natuurkwaliteit (vastgelegd in natuurdoeltypes) en de realisatie van abiotische voorwaarden die bepalend zijn voor het bereiken van die natuurdoeltypes (o.a. water, bodem). De effectiviteit van deze investeringen kan onvoldoende gevolgd worden door het genoemde hiaat in de beschikbaarheid van natuurgegevens binnen de EHS.

Een overzicht van de natuurkwaliteit van de gehele EHS kan slechts beperkt gegeven worden, namelijk alleen voor die gebieden waar natuurinformatie voorhanden is. In het verleden is voor het initiëren van ander provinciaal beleid (bijvoorbeeld hydrobiologisch waardevolle gebieden / waterparels en

verdrogingsgevoelige gebieden) gebruik gemaakt van de ecologische informatie beschikbaar bij de provincie. Voor het grondgebied van de provincie binnen de EHS zal een dergelijk gebruik op termijn niet meer mogelijk zijn.

3. *Het kunnen voldoen aan de eisen die ook in de toekomst aan het soortenbeleid worden gesteld (zowel het provinciale- als het rijksbeleid)*

Conclusie: Door het niet langer monitoren binnen de EHS is de voor- of achteruitgang van soorten in relatie tot het nationale soortenbeleid (leefgebiedenstrategie) niet goed meer in beeld. Hierdoor kan niet worden voldaan aan de eisen die, ook in de toekomst, aan het soortenbeleid worden gesteld.

Voor het effectief nemen van maatregelen voor bedreigde soorten wordt gebruik gemaakt van de ecologische gegevens die bij de provincie aanwezig zijn. Maatregelen worden zowel binnen als buiten de EHS uitgevoerd op basis van het vastgestelde provinciale en rijksbeleid (Meerjarenprogramma Soortenbeleid).

Buiten de EHS is op basis van de aangepaste methodiek van provinciaal ecologisch onderzoek de gegevensvoorziening geregeld. Binnen de EHS wordt deze informatie niet meer door de provincie verzameld en wordt gebruik gemaakt van de gegevens van terreinbeherende organisaties en particulieren, voorzover aanwezig.

Vanaf 2007 krijgt het rijkssoortenbeleid een nieuwe aanpak: de leefgebiedenbenadering. Het doel van deze benadering is het realiseren van duurzame populaties van de bedreigde soorten binnen een leefgebied. Ook bij deze nieuwe benadering zullen de provincies de regie op de uitvoering voeren en blijft de behoefte aan actuele natuurinformatie bestaan. Binnen de EHS kan op termijn niet aan deze behoefte worden voldaan, terwijl ook daar, mede door het ILG, de behoefte zal bestaan om te weten waar de kerngebieden voor bedreigde soorten zich bevinden.

Advies

- Om in de toekomst de onderbouwing en toetsing van het provinciale beleid binnen de EHS te borgen,
 - Om de provinciale rol als regisseur en medeverantwoordelijke voor de inrichting van het landelijk gebied (ILG) te kunnen waarmaken en
 - Om de (kern)leefgebieden voor bedreigde soorten binnen de EHS goed in beeld te houden, mede in het licht van de toekomstige ruimtelijke ordening in onze provincie,
- wordt voorgesteld de provinciale onderzoeksmethodiek zodanig uit te breiden dat de hiaten in de gegevens verzameld door derden binnen de EHS worden opgevuld.

Dit betekent, uitgaande van de bezuiniging Kwatta 2 (€ 100.000,-) en het gegeven dat ca. 50% van de EHS particulier eigendom is, een verhoging van het budget voor ecologisch onderzoek van € 50.000,- per jaar. Het opgevoerde bedrag (€ 50.000,-) om het geconstateerde hiaat in de gegevens binnen de EHS op te vullen is gebaseerd op het *uitbesteden* van het ecologisch onderzoek volgens de op dit moment geldende tarieven. Onderzoeksbureaus worden ingehuurd om het benodigde veldwerk in de EHS uit te voeren, ter opvulling van de informatielacunes.

Uitbesteding bij de universiteit Utrecht

Bij de behandeling van het antwoord op de motie ecologisch onderzoek in de vergadering van GS op 19 september j.l. hebben GS besloten na te gaan in hoeverre uitbesteding bij de Universiteit Utrecht tot de mogelijkheden behoort.

Hiervoor is een overzicht gemaakt van de huidige uitbesteding van het ecologisch onderzoek en de ervaringen met uitbesteding aan de Universiteit Utrecht in het bijzonder:

- Op het ogenblik vindt ca. 70 % van het ecologisch onderzoek (het verzamelen van natuurgegevens) plaats d.m.v. uitbesteding (in concurrentie).
- De Universiteit Utrecht (UU) heeft aangegeven dat uitbesteding van inventariserend onderzoek aan de Universiteit geen optie is.. Echt inventariserend werk komt bij de UU niet meer voor. Dat heeft te maken

met de veranderde onderzoeklijnen, die nu geheel liggen op het vlak van biologische en chemische processen. Studenten van de UU, maar ook van Amsterdam en Groningen, krijgen nauwelijks nog opleiding in het herkennen van planten- en diersoorten. Ook de Wetenschapswinkel van de UU kan zulke inventarisatievraagstukken niet beantwoorden.

- Op basis van de reeds bestaande contacten met de Universiteit Utrecht worden overigens wel al vele jaren studenten van de UU ingezet voor het beantwoorden van specifieke vraagstukken in de vorm van een stage bij de provincie Utrecht.
- Voor wat betreft de samenwerking met de Universiteit Utrecht in bredere zin heeft de Universiteit Utrecht veel kennis en informatie in huis die mogelijk toepasbaar gemaakt kan worden om provinciaal beleid te ondersteunen. Over onderzoek in bredere zin bestaat samenwerking en zijn contacten tussen de UU en de provincie, o.a. met prof. Dr. B. van der Zwaan, decaan van de faculteit Geowetenschappen. Recent is het onderzoek voor de Bodemkaart voor de veengebieden (uitwerking Streekplan, adviesrol van de sector Ecologisch onderzoek) gegund aan een samenwerkingscombinatie van de UU en het ingenieursbureau Tauw. Een verdere uitbouw van deze samenwerking met de UU op beleidsvelden waar de universiteit expertise en informatie in huis heeft, wordt nagestreefd.

Vervolgprocedure/voortgang

Gelet op bovenstaande en gelet op de motie Ecologisch onderzoek, vragen wij aan provinciale staten in overweging te nemen vanaf 2007 structureel een bedrag van € 50.000 beschikbaar te stellen, waarbij voor 2007 dit bedrag ten laste zal komen van de dienstreserve. Bovendien zal het bedrag meegenomen worden in het overdrachtsdocument.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,
De voorzitter, mr B. Staal
De secretaris, drs. H.H. Sietsma